

14.3.2017

Eduskunnan hallintovaliokunta

Viite
Hänvisning

Asia
Ärende HE 15/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Yleistä

Ympäristöministeriö kannattaa hallituksen esitykseen sisältyviä lakiesityksiä. Ympäristöministeriön toiminnan kannalta merkittävien hallituksen esityksen lakiesityksistä on maakuntalaki. Maakuntalailla ja eräillä siihen liittyvillä laeilla luodaan maakunnista merkittävä alueellinen toimija ympäristötehtävissä. Maakuntien perustamisen ja samaan aikaan toteutettavan Valtion lupa- ja valvontaviraston perustamisen myötä syntyy uudistettu hallintorakenne myös ympäristöministeriön toimialan tehtävissä.

Ympäristöministeriö pitää tarkoituksenmukaisena työnjakoa kuntien, maakuntien ja Valtion lupa- ja valvontaviraston välillä. Kunnille tulee kuulumaan paikallista osallistumista ja elinvoimaa tukevia ympäristötehtäviä, maakunnille alueensa kehittämis- ja edistämistehtäviä kun taas Valtion lupa- ja valvontavirastolle oikeusturvaa ja yleisen edun valvontaa koskevia oikeusharkintaisia tehtäviä. Tulevaisuudessa maakunnat, Valtion lupa- ja valvontavirasto ja kunnat toteuttavat yhteistyössä keskeisiä ympäristötehtäviä. Yhteistyö on välttämätöntä sekä asiakkaiden että asianomistajien kannalta, mutta myös eri viranomaisille kuuluvien lainsäädännön täytäntöönpano- ja edistämistehtävien hoitamiseksi.

Itsehallinnollisten maakuntien perustamisen myötä myös ministeriöiden ohjaussuhde muuttuu ja informaatio-ohjauksen rooli korostuu. Ympäristöministeriö luottaa siihen, että maakuntien keskinäinen yhteistyö ympäristötehtävissä kehittyy suotuisasti hyödyntäen aiempien hallintorakenteiden yhteistyön kokemuksia.

Maakunnille kuuluvat ympäristöministeriön toimialan tehtävät

Maakunnille siirtyisi maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia tehtäviä maakuntien liitoilta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta (jäljempänä ELY-keskus). Maakunnan liitoilta siirtyisi maakuntakaavoitus ja merialuesuunnittelu ja ELY-keskuksilta kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämisen edistäminen. Alueidenkäytön suunnittelun tehtävissä maakunnan ja sen alueen kuntien välinen yhteistyö on ensi arvoisen tärkeää.

ELY-keskuksista siirtyisi maakunnille vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiset tehtävät. Nämä tehtävät pohjautuvat vahvasti EU-sääntelyyn ja kansainvälisiin velvoitteisiin.

Myös jatkossa on varmistuttava, että nämä velvoitteet pannaan täytäntöön kattavasti koko Suomessa. Maakuntien välisellä yhteistyöllä on hoidettava vesienhoidon suunnittelujärjestelmän ja merenhoidon alueellisten tehtävien toimeenpano.

Luonnonsuojelulain mukaisia tehtäviä hoidettaisiin maakuntauudistuksen jälkeen sekä Valtion lupa- ja valvontavirastossa että maakunnissa. Maakunnille kuuluisi luonnon monimuotoisuuden suojelun edistämistehtäviä. Ympäristöministeriön näkemyksen mukaan luonnon monimuotoisuuden edistämistehtävät linkittyvät hyvin maakuntien muihin edistämistehtäviin ja vastaavasti Valtion lupa- ja valvontavirastolle siirtyvillä luonnonsuojelulain viranomaistehtävillä on yhtymäkohtia Valtion lupa- ja valvontavirastolle kuuluviin muihin oikeusharkintaisiin tehtäviin. On selvää, että sekä maakuntien että Valtion lupa- ja valvontaviraston luonnonsuojelutehtävien menestyksellinen hoitaminen edellyttää näiden viranomaisten sujuvaa yhteistyötä.

Maakunnille kuuluisi myös luonnon virkistyskäytön tehtäviä maastoliikennelain ja ulkoilulain nojalla samoin kuin tehtäviä rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain pohjalta.

Maakuntalain 6 §:n perusteella maakunnille kuuluisi ympäristötiedon tuottamiseen ja ympäristötiedon parantamiseen liittyviä tehtäviä. Näiden tehtävien asianmukainen hoitaminen edellyttää ympäristötiedon nykyisten järjestelmien uudistamista sekä tietovarantojen tehokasta ja mahdollisimman vapaata hyödyntämistä yli hallintorajojen. Ympäristötiedon tuottaminen kattaa maakuntien koko ympäristötehtävien kentän eli vesien- ja merenhoidon sekä luonnon monimuotoisuuden suojelun tiedon tuotannon sekä myös alueidenkäytön ja kulttuuriympäristön seurannan.

Maakuntalaki myös mahdollistaisi kunnan rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen järjestämisen maakunnassa, jos maakunta ja alueen kaikki kunnat näin sopivat ja ne osoittavat maakunnalle rahoituksen. Ympäristöministeriö kannattaa tämän mahdollisuuden luontia. Näin kunnilla on useita vaihtoehtoja toteuttaa rakennusvalvonnan ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävien hoito.

Erityisryhmien investointiavustuksen ja korkotuen myöntämistä koskevan puoltavan lausunnon antaminen siirtyisi kunnilta maakunnille siltä osin kuin tuettavat asunnot on tarkoitettu sellaisille erityisryhmille, joiden asumispalveluiden järjestäminen ja asumisen tukeminen kuuluu jatkossa maakunnille.

Maakuntalain 6§:n perusteella maakunnille kuuluisi huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistö-kunnostushankkeiden toteuttamisesta sekä avustukset mm. rakennusperinnön hoitoon ja saariston ympäristöhoitoon.

Maakuntastrategia

Maakuntalain 35 §:ssä säädettävällä maakuntastrategialla tulee olemaan keskeinen merkitys maakuntien toiminnan ja talouden pitkän aikavälin suunnittelussa ja johtamisessa. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että maakuntastrategiat kattavat maakunnan kaikki tehtäväalueet tasapainoisella tavalla.

Lopuksi

Ympäristöministeriön katsoo, että maakunnille osoitetut ympäristötehtävät muodostavat selkeän synergisen kokonaisuuden ja tehtävien hoidossa on saavuttavissa lisäarvoa integroimalle ne osaksi maakunnan muita tehtäviä.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä että maakuntauudistuksessa luodaan selkeät toimivaltasuhteet maakunnille ja suhteessa muihin viranomaisiin. Samalla ministeriö korostaa palveluhenkisyttä ja asiakasnäkökulmaa. Asiakkaiden palvelut hoidetaan saumattomana osana koko julkisen sektorin palveluketjuja, ensisijaisesti digitaalisesti kansallista palveluarkkitehtuuria noudattaen. Näiden luonnissa lainsäädännön täytäntöönpanotoimilla on keskeinen merkitys.